

©clo'dlon haberler . . .

EMO İzmir Şube Başkanımız Mesut Ulutaş 22/11/88 günü Ankara Yüksek İhtisas Hastanesinde By-Pass ameliyatı oldu. Şu an yoğun bakımda olan Mesut Ulutaş'a acil şifalar dileriz.

DUYURU...

İ.T.Ü. Elektrik-Elektronik Fakültesi ve EMO İstanbul Şubesi'nin ortaklaşa düzenlediği:

"Uydu Anten ve Kablolulu Anten TV Sistemleri"

SEMİNERİ VE SERGİSİ

Tarih: 18-19 Ocak 1989

Yer: İ.T.Ü. Maçka Sosyal Tesisleri Konferans Salonu'nda yapılacaktır. Semineri izlemek için katılmak isteyenler 15 Ocak 1989 tarihine kadar EMO İstanbul Şubemize isimlerini bildireceklerdir.

izleme Koşulları:

EMO üyelerine 25.000.- TL, EMO üyesi olmayanlara ise 100.000.-TL'dir.

Başvuru Adresi:

Cemil KOCATEPE

Cumhuriyet Cad. No: 303/2 Harbiye/İSTANBUL

Tel: 148 50 52-53

NOT: Sergiye katılmak ve broşür dağıtmak isteyenler 5 Ocak 1989 tarihine kadar şubemize başvuracaklardır.

TMMOB, Türkiye Barolar Birliği, Türk Tabipler Birliği, Eczacılar Birliği, Veteriner Hekimleri Birliği, Diş Hekimleri Birliği'nin katıldığı, "Vergi yasalarında yapılmak istenen değişikliklerle" ilgili ortak basın açıklamasını sunuyoruz.

Vergi yasalarında yapılmak istenen değişiklikler; Anayasa hükümlerine, vergi hukukunun temel ilkelerine, vergi adaletine ve mesleklerimizin gerçeklerine aykırıdır.

Serbest meslek sahibi mükellefler, kuşkusuz vergi vermeme ya da az vergi verme çabası içinde değildirler. Bizler "kazanca göre vergi ödeme" ilkesinin doğruluğuna ve gerçekçiliğine inanıyoruz. Herkesin mali gücüne uygun vergi ödemesi, vergi yükümlülüğünün adaletli ve dengeli dağılımının vazgeçilmez koşuludur.

Ancak yapılmak istenen değişikliklerle, getirilen ağır vergi yükü; serbest meslek sahibi mükelleflerin kitle halinde işlerini bırakma sonucu yaratacak, dükkanlar, muayenehaneler ve bürolar kapatılmak zorunda kalacak ve küçük esnaf yok olacaktır. Varolan İstihdam sorunlarına yenileri eklenecektir.

Yürütülen hizmetler; vergi oranlarına yapılacak artış katsayılarına paralel pahalılaşacak, hak arama, insan ve sağlığı ve mühendislik, mimarlık hizmetlerinin yüksek ücretle yürütülmesi tüm toplumu doğrudan etkileyen sonuçlar yaratacaktır.

Ve nihayet, ağır vergi yükümlülüğü karşısında, beklenen tahsilat olmayacak, fiilen ödeme yapamama durumu kitlesel boyutlarda yaşatılacaktır.

Bu olası sonuçlar karşısında; kamuoyuna, yetkililere, siyasi parti sorumlularına ve TBMM üyelerine aşağıdaki görüş ve önerilerimizi sunmak isteriz;

1) *Beyana dayalı "gerçek usulde vergilendirme sistemi", hayat standardına göre ve varsayımlı vergi tahsil etme istemiyle bağdaşmaz. Hayat standardı, gelirleri ve servetleri çok farklı geniş bir kitleyi aynı göstergeye tabi tutarak eşitsizlik yaratan bir yöntemdir ve zarar eden ya da az kazanan mükellefi kazanmadığı gelir üzerinden yergi ödeme zorunda bırakmaktadır.*

2) *1988 yılı sonunda yapılan değişikliklerle, 1988 yılının ilk gününden itibaren geçerli sayarak uygulamak, "yasaların geriye yürümemesi" temel hukuk kuralına aykırıdır.*

YİTİRDİKLERİMİZ

2167 sicil no'lu üyemiz Hikmet BALKAS'ı bir trafik kazası sonucu, 7199 sicil no'lu üyemiz Ş. Ender KAYA'yı ve 7304 sicil no'lu üyemiz M. Ateş KOCAER'İ kalp krizi sonucu yitirdik. Ailelerine ve dostlarına başsağlığı dileriz.

S. Ender KAYA

M. Ateş KOCAER

Hikmet BALKAS

BURSA 2. ELEKTROMEKANİK SEMPOZYUMU VE SERGİSİ YAPILDI...

EMO Bursa Şubesi'nce 7-12 Kasım'da düzenlenen 2. Elektromekanik Sempozyumu ve Sergisi başarılı bir şekilde, kalabalık bir katılımıyla gerçekleşti.

Bursa Şubemizin ilgi çeken, gittikçe daha genişleyen ve uluslararası olmaya başlayan sempozyumunda açıklama yapan iki önemli konuşun konuşma metinlerini sunuyoruz. Ulusal Elektromekanik Sanayinin oluşması için gönül vermiş, uğraş vermiş 17 sicil no'lu üyemiz Sayın Şinasi GÜÇERİ'nin ilginç ve uzun bir konuşmasıyla, TEMSAN'nin Genel Müdür Yardımcısı Sayın Metin ÖZGÜÇ'ün konuşma metnini sizlere sunuyoruz...

3) Gelir vergisi, gerçek ve elde edilmiş kazançtan alınır. "Geçici vergi" adı altında getirilen peşin vergi yöntemi, oluşmamış, kazanılmamış bir geliri vergilendirmektedir. Daha önceki yıllarda denenmiş ve uygulamada yanlışlığı anlaşılan bu sistemin, özellikle yatırımların kısıldığı, ekonominin iyice daraltıldığı bir ortamda kabul edilebilir hiçbir mantığı ve gerekçesi yoktur.

4) Mesleğe yeni katılan, yeni mükellefler için (örneğin sanayiciye tanınan yatırım indirimi, vergi muafiyeti gibi) devletçe korunma ve desteğe gereksinimleri olduğundan en az üç yıllık muafiyet tanınmalıdır.

5) Hayat standardı göstergelerini uygulama devam ettirilcekse, değişiklik taslağında eski göstergelerin 4 kat artırılması ifadesi rakamsal netliğe kavuşturulmalıdır. Gelir Vergisi Yasası'nın mükerrer 116. maddesinde hayat standardı göstergesi, matrah olarak 800.000.- TL'si idi. Daha sonra Bakanlar Kurulu iki kez bu rakamı artırmış ve geçen yıl 2.000.000.- TL. olarak belirlenmişti. Şimdi 4 kat artırılmak istenen rakamın hangisi olduğu açıklanmalıdır. Eğer 2.800.000.- TL. artırmaya esas alınırsa 11.200.000.- TL'lik net kazanılmış sayılan bir rakam çıkar ki, bu kazanç için gayri safi 20.000.000.- TL'nin üzerinde gelir elde etmek gerekir. Bu rakamın ödenemezliği ve ağır bir yük olacağı açıktır.

6) Anayasa'nın 73. maddesi vergi oranlarında artırma ve azaltma konularında Bakanlar Kurulu'na yasayla yetki verilebileceği hükmünü getirmiştir. Bu yetki ile oranlarını anlaşılabilir ve makul ölçülere göre değişmesi olasıdır. Ancak değişikliklerle 10 katı artırma yetkisinin Bakanlar Kurulu'na verilmesi, açıkça "yetki saptırması" anlamına gelecektir.

7) Ülkemizde, örneğin banka faizleri, tahvil gelirleri % 10 vergiye tabi iken, hizmet gelirlerinin yani emek gelirinin % 25'den başlayarak artan nisbetlerde vergilendirmesi, vergi politikalarının sosyal amaçları ile uygunluk taşımamaktadır.

SİNASI GÜÇERİ'NİN KONUŞMA METNİ

Sayın Başkan Sayın Konuklar,

Söze başlarken, bu Sempozyum'da bana konuşma fırsatı vermiş olan Başkanlık Divanına ve Odamız Başkanı'na teşekkür etmek isterim.

Elektroteknik sorunlar, bilindiği gibi, sade bizim ülkemizin değil, tüm dünyanın yakından ilgilendiği konulardır. Bu ilginin bir nedeni, kullanılan toplam enerji içinde elektrik enerjisinin payının hızla artmakta oluşu ve buna bağlı olarak, yılda kişi başına üretilen elektrik miktarının, toplumların çağdaş uygarlık sıralamasındaki konumunun saptanmasında kantitatif bir ölçme yöntemi ve şaşmaz bir kriter olarak kabul edilmiş olmasıdır.

Bir diğer neden ise, elektrik enerjisinin üretimi, iletimi, dağıtımı ve tüketimi gibi konularla Elektroteknik ve Mekanik araç ve gereçlerin kullanımı arasında varolan organik bağlardır.

Nitekim sempozyum programının son sayfasında, bu toplantının amaçlarından biri olarak, ülkemizde elektromekanik sanayiinin bugünkü durumunu belirlemek ve sektör hakkında bir değerlendirme yapmak gibi bir amaç belirtilmiştir. Bu nedenle ben de konuşmama bu noktadan başlamayı uygun gördüm.

Çok değil, onbeş-yirmi yıl öncesine gelinceye kadar, Türkiye'de bir Elektroteknik İmalat davasının doğmak üzere olduğu çok az kimsenin dikkatini çekiyordu; çünkü kişi başına birkaç gün Kwh'ın ürettiği bir ülkede böyle bir sorunun belirtileri gerçekten göze çarpmayacak kadar zayıftı.

Örneğin yıllık toplam üretim henüz bir milyar Kwh'ı bile bulmadığı 1950 öncesi Türkiye'sinde, % 10'luk bir artış için, mevcut sistem'e yüz milyon Kwh'lık bir üretim kapasitesinin ilavesi yeterli oluyor ki, bunun da elektromekanik teçhizat olarak fizik plandaki karşılığı, yarım Çatalağzı Santrali bile değildi.

Yıllık üretim 20 milyar Kwh'ı bulduğunda, % 10'luk bir artışın gerçekleştirilmesi için, mevcut üretim sistemine, her yıl, iki milyar Kwh'lık yeni üretim potansiyelinin ilavesi gerekli olmuştur ki, bunun da elektromekanik ekipman olarak eşdeğeri, her yıl üç ya da üçbuçuk Çatalağzı santralının hizmete girmesi anlamına gelmektedir.

Bugün Türkiye'nin yıllık elektrik enerjisi üretimi 50 milyar Kwh dolayındadır. Bundan sonra % 10'luk artışların devam edebilmesi için, 1990'ların başlarına kadar her sene, yaklaşık 10 Çatalağzı santralının hizmete girmesi gerekecektir.

Konunun fiziki boyutlarını uzun vadede daha iyi belirtebilmek için TEK'de yaptığımız bir araştırma ve hesabı sunmak isterim;

Bu hesap ülkemizin gerçekçi verilerine göre yapılmıştır ve matematiksel bir kesinliği ifade etmektedir.

Sonuç, özet olarak şu olmuştur: Türkiye'de her yıl inşa halinde olması gereken elektrik santrallerinin toplam kurulu gücü, hiçbir zaman, çalışan santrallerin toplam kurulu gücünün % 70'inin altına inmemelidir.

Bu açıklamalarla şunu ifade etmiş oluyoruz: Elektrik enerjisi ihtiyacı nasıl geometrik dizi biçiminde geliyorsa, elektriğin üretimi, iletimi, dağıtımı ve tüketimi için gerekli olan elektroteknik ve mekanik ekipman ihtiyacı da aynı şekilde büyümektedir.

Bu gerçek Devlet Planlama Teşkilatı tarafından da kabul edilmiş ve sanırım Dördüncü Beş Yıllık Plan'da, ağır elektroteknik ve mekanik ekipman üretecek olan dört büyük kompleksin projeleri kalkınma planına konmuştu. Bunların arasında Buhar Türbini, Turbo-Generatör ve benzeri çok ağır üniteleri üretecek bir sanayi kompleks de bulunuyordu. Bu projelerin başlıca amacı ve niteliği, ulusal sanayimizi elektroteknik imalat alanında otonom hale getirmek, yani kendi teknolojisini kendisi üretebilecek düzeylere

çıkarmaktı. Temsan'ın halen Diyarbakır'da, küçük takatli hidrolik türbin üreten fabrikası dışında -ki bu, tüm amacın ufak bir bölümünü oluşturmuştur- sözünü ettiğimiz projelerin tamamı Kadük kalmıştır diyebiliriz.

Türkiye özellikle ağır elektroteknik imalat alanında neden bu kadar geri kalmıştır? Olaya doğrudan mantıklı bir gerekçe yakıştırmak zordur. Ancak konu daha genel bir plana aktarılacak olursa sorunun yanıtlanması kolaylaşır; Şöyle ki, ülkemiz sadece ağır elektroteknik imalat dallarında geri kalmış değildir; genel tanımlamasıyla Gerçek Anamal -yani kapital mal- dediğimiz malların üretildiği sanayi dallarının hemen tümünde memleketimiz, geri kalmış bir ülke tablosu sergilemektedir. Buna göre elektromekanik imalat alanındaki geri kalış, anamal sanayindeki geri kalışın bir devamı bir başka yüzüdür.

Bu olaya görünür bir neden olarak, Türk Toplumunun, Batı'da üç yüzyıl önce şafak sökmüş olan Endüstri Devrimlerine herhangi bir katkıda bulunmamış ve bu gelişmelerin dışında kalmış olması gösterilebilir.

Endüstri Devrimini bilimsel olarak, Doğal Enerjinin üretim proseslerinde kas gücünün yerini alması şeklinde tanımlayabiliriz. Devrimin hayata geçirilişi, doğal enerjiyi kullanabilir enerji haline dönüştüren enerji makinalarının ve bunun üretimde kullanılmasını sağlayan üretim araçlarının icadı sayesinde mümkün olmuştur ki, bütün bu araç ve gereçlere bugün Anamal (Kapital Mal) diyoruz.

Türk toplumunun bu evrensel olgunun dışında kalmış olmasının tarihi sorumluluğunu Osmanlı Devleti'ne yüklemek, ilk bakışta mantıklı gibi görünüyor. Çünkü Çeliğin, Buhar Makinasının, Elektriğin, içtenyanmalı motorların ve daha pek çok şeyin icad edildiği yıllarda, Türk toplumu Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetimi altındaydı.

Osmanlı toplumu, endüstri devrimi gibi olağanüstü evrensel bir olaydan nasıl olmuş da bu kadar habersiz ve uzak kalabilmiştir?

Kanaatimca bu soru Türk Entellektüeli tarafından gerektiği gibi incelenmiş ve gerçek nedenleri bütün boyutları ile açıklığa kavuşturulmuş değildir. Ama bu ele alınması gereken ciddi ve önemli bir konudur. Çünkü, Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana 65 yıl gibi küçümsenemeyecek kadar bir zaman geçmiş olmasına karşın, toplumumuz hala anamal üreten ileri sanayi toplumlarının arasına katılmış değildir. Uygulanan ekonomi modelleri ve endüstri politikaları da, anamal sanayilerinin yurt içinde kurulmasından çok onların yokluğundan meydana gelen boşlukların, birtakım protez önlemlerle doldurulması doğrultusunda gelişmiştir.

Bu önlemler:

- İhracatın artırılması
- Turizmin geliştirilmesi,
- Dışarıya daha çok emek ihracı,
- Yabancı sermayenin teşviki,
- Ve nihayet yabancı finans kaynaklarına daha fazla borçlanma,

şeklinde özetlenebilir.

Son günlerde buna, Yap-İşlet-Devret gibi, tehlikesi ve sakıncaları sokaktaki adamın gözüne çarpmayacak kadar mükemmel kamufler olmuş garip bir slogan da eklenmiş bulunuyor.

Bütün bu önlemlerin amacı döviz gelirlerini artırmak ve dolayısıyla ülkemizin anamal gereksinmesinin karşılanmasına olanak sağlamaktır.

Peki, bu kadar dolambaçlı ve ekonomiyi dışa bağlayıcı ve de sonu pek belli olmayan önlemlerin yerine neden anamalları, hiç değilse büyük kısmı ile, yurt içinde üretilmesini öngören bir model, bir politika seçilmiyor?

Bu soruya en bağışlayıcı bir yorumla iki yanıt verilebilir: Birincisi, genel olarak tarihi kültür mirasımızın yapısı ile ilgilidir; Yani herhangi bir olayda, bilimsel ve rasyonel olarak, bir neden-sonuç ilişkisi araştırma alışkanlığının oluşmamış bulunması keyfiyettir. Nitekim buna bağlı olarak, ülkemizin çağdaş uygarlık düzeyine tırmanabilmesi için ne kadar gerçek anamal'a gereksinmesi olacağı hususu, planlı kalkınma döneminde bile, teknik ve bilimsel bir araştırmaya konu edilmiş değildir.

İkincisi; Türkiye'nin anamal üreten güçlü ve otonom bir sanayi kesimine sahip olmayışının, ülkemize nelere mal olduğunun bilinmemesi, daha açık bir ifade ile, zaman zaman ulusal boyutlara varan bunalımlarla anamal sanayinin yokluğu yahutta gayet yetersiz düzeyde oluşu arasındaki organik bağlantıların bir türlü keşfedilememesidir.

Gerçekten bir toplumun sosyal ve ekonomik kalkınması, geometrik olarak gelişen bir fenomen tabiatındadır. Bu nedenle ülkemizin anamal gereksinmesi, tıpkı elektrik enerjisi ve elektromekanik ekipman sorunlarında olduğu gibi, geometrik bir dizi biçiminde büyüyen bir karakterdedir; yani Türkiye'nin Anamal Varlığına her yıl, bir önceki yılda yapılandan daha büyük miktarlarda, yeni değerlerin eklenmesi gerekmektedir.

Geometrik olarak büyüyen ihtiyaçları aritmetik biçimde gelişen önlemlerle dengelemeye çalışmak, uzun vadeli bir kalkınma planının felsefesine ters düşer. Ülkemiz yıllardan beri bu tersliklerle karşı karşıya bulunuyor. İşte elektroteknik sanayi için ülke ihtiyacını karşılayabilecek boyutta gelişmemesi, bu durumun bir neticesi olmuştur diyebiliriz.

Anamal sanayilerinin yokluğu veya ülke ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde olmayışı, memleketimize nelere mal olmaktadır sorusuna gelince bu; son derece geniş bir yanıtlar yelpazesini gündeme getirmektedir. Burada sadece bir iki örnek vermek, konunun önemini ve ağırlığını göstermeye yeterlidir.

Bunların içinde ekonomik ağırlıklı olanların başında Yatırım-Tasarruf dengesini gösterebiliriz. Bilindiği üzere genel bir iktisat kuralı olarak, yatırımların finansman kaynağı Tasarruflardır. Ve pek tabii her ülkede tasarruflar o ülkenin ulusal parası ile yapılmaktadır. Örneğin Türkiye'de Tasarruf Fonları Türk Lirasından oluşur. Anamal üreten güçlü bir sanayi kesimi yoksa, bu tasarrufları, özellikle üretici endüstri yatırımlarına dönüştürecek olan mekanizma nasıl işleyecektir?

Bu mekanizmayı işletilebilmek için tasarruf edilen fonların önce dövizde çevrilmesi gerekecektir; Zira ancak bu şekilde kurulacak bir üretim tesisinin anamal niteliğindeki kısımlarını dışardan satın almak kabul olacaktır. Bu hadisenin Türkiye'de yatırım faaliyetlerini olumsuz yönlere koşullandırdığı açıktır. Oysa bu faaliyetler bir ülkenin gerek üretim gerekse istihdam bakımından ekonomik ve sosyal kalkınmasında büyük rol oynayan başlıca temel unsurlardır. Yatırım konusunda aşırı ölçüde dışa bağlanmış bir ülke, diğer

bütün konularda da dışa bağlı sayılır. Bu durumda toplumun sosyal ve ekonomik kalkınma süreci üzerinde, kendisine anamal sağlayan dış kaynakların etkililiğinin, ulusal iradeyi aşacak ve onu gölgeleyebilecek boyutlara ulaşması mümkündür.

Bir memlekette anamal sanayilerinin yokluğu sınai yatırımlar için sadece bir darboğaz teşkil etmekle kalmamakta, kurulan tesislerin işletilmesi, genişletilmesi ve idamesi bakımlarından da kompleks sorunların çıkmasına neden olmaktadır. Örneğin memleketimizdeki elektrik santrallerinin herbiri değişik ülkelerin değişik firmaları tarafından inşa edilmiştir; Çatalağzı santralını bir İngiliz firması, Tunçbilek santralını bir Alman firması, Soma 1 santralını bir Fransız firması inşa etmiştir. Japonya, İsviçre, Amerika firmaları da Türkiye'de elektrik santralleri ve trafo merkezleri inşa etmişlerdir. Bu listeye Sovyetler Birliği ve Polonya firmalarını da katabiliriz. Yakında İspanya, Hindistan, Güney Kore gibi gelişmekte olan ülkelerin de Türkiye'de elektrik santrali inşa etmeleri beklenebilir.

Enerji sektöründeki bu uluslararası renkli ekipman mozayikliğini endüstri sektörünün diğer kesimlerinde de görmemiz mümkündür. Örneğin ilk Demir-Çelik tesislerini İngiliz firmaları, ikincisini Amerikan firmaları, üçüncüsünü de Sovyetler Birliği firmaları kurmuşlardır. Bakalım dördüncü, beşinci Demir-Çelik komplekslerini kurmak kimlere kismet olacaktır?

Böyle bir durumun, işletme personelinin eğitimi, yedekparça stoklarının idamesi ve büyük tamir bakım hizmetlerinin görülmesi gibi, teknik ve ekonomik açılardan ne denli zorluklar yarattığını ve memleketimizi dışa bağıladığını, işletme ile uğraşan meslektaşlarımız yakından bilirler.

Gerçek anamaların üretildiği sanayi dallarının, ulusal mühendislik hizmetlerinin gelişmesinde ve ihtisaslaşmasında da olağanüstü katkıları olduğunu burada vurgulamakta yarar vardır. Elektrik sektörü bu hususta en güzel bir örnek oluşturur.

Türkiye gibi coğrafi mesafelerin hayli uzun olduğu bir ülkede, enterkonekte sistemlerin kurulması ve işletilmesi, üst düzeylerde bilgi, beceri ve deneyim birikimini isteyen bir mühendislik konusudur. Sistem ne kadar büyür ve genişlerse, teknik ve bilimsel sorunları da o nispette büyür ve giderek karmaşık, sofistike boyutlar kazanır.

Kişisel deneyimime göre, salt üniversite eğitimi ve işletmecilikle sınırlı kalmış uğraşlar, mühendisleri bu düzeyde hizmet sunabilecek bir formasyona sahip kılmaya yeterli olamamaktadır. Sanayileşmiş toplumdaki örneklerinden gördüğümüz üzere, beceri seviyesi doyurucu biçimde gelişmiş uzman mühendis ve teknisyen kadroları, doğrudan doğruya makina ve teçhizat üreten fabrikalarda veya ona çok yakın çevrelerde yetişmektedirler. Bu nedenle ulusal anamal sanayilerimizin zayıf ve özellikle Otonomi'den yoksun durumu, ülkemizi geniş bir uzmanlar kadrosunu yetiştirmek açısından, endişe verici imkansızlıklarla karşı karşıya getirmektedir.

Konumuzu noktalamadan önce çok önemli bir hususa daha değinmek istiyorum; Anamal sanayileri, teknik ve bilimsel yaratıcılığın kendisini kabul ettirdiği faaliyet alanlarıdır. Memleketimizde araştırma faaliyetlerinin azlığından, bilim adamına layık olduğu önemin verilmediğinden, üniversite ile endüstri arasındaki ilişki kopukluğundan ve buna benzer daha pek çok şeyden sıklıkla yakınılmaktadır. Şu husus bir gerçektir ki, eğer bir ülkede anamal üreten otonom bir endüstri kesimi yoksa veya bunu kurmaya, yaratmaya yönelik bir politika benimsenmiyorsa, o ülkede beyinsel yaratıcılığa, bilimsel ve teknolojik araştırmaya yol açacak dürtüler de bulunmuyor demektir.

Kapital malını kendisi üretmeyen ve onu her halükârda dışardan satın almayı yeğleyen bir toplulukta yeni materyaller, yeni prosesler, yeni dizaynlar aramaya ne gerek var? Fabrikasının makinalarını dışardan satın almış bir girişimci, makinalarla birlikte teknolojiyi de satın almış demektir. Artık onun yeni teknikler üretmek gibi bir sorunu kalmamıştır.

Bu konuda daha yığınla çeşitli örnekler verebiliriz. Burada sadece birkaç örnekle önemini açıklamaya çalıştığımız bu dava hakkında dinleyicilerimin zihninde herhalde şu soru oluşmuştur:

Peki meselenin çözümü nedir?

Hemen ilave edelim ki bu meselenin her yönüyle pozitif çözümü vardır. Ancak bunu burada birkaç satırlık bir reçete ile formüle etmek pek tabii olası değildir. Fakat bazı temel ilkeler hemen açıklanabilir.

Bir kere konuya mikro-ekonomik düşüncelerin dar çerçevesinden değil. Makro açıdan yaklaşmak gerekir. Bu durumda konunun bir Devlet Politikası sorunu olduğu gerçeği hemen ve kendiliğinden ortaya çıkar.

Eğer Devlet anamal üretecek ulusal bir sanayi sektörünün kurulması davasını kendi fonksiyonlarının dışında bir olay kabul ediyorsa, günümüzün dünya koşulları altında hiçbir güç, bu sorunun altından kalkamaz. Halbuki memleketimiz, bu sanayie şiddetle ihtiyaç duyuktan başka kurulabilmesi için her türlü imkana sahip bulunuyor.

Bu konuda ilginç bir örnek vermek mümkündür. Türkiye Sanayi Kalkınma Bankası A.Ş. 1984 yılında "Yatırım Malları Araştırması" adını taşıyan bir kitap yayımlamıştır. Bu kitapta Japonya hakkında yapılmış olan açıklamalardan küçük bir pasajı buraya aktarıyorum;

"Yatırım malları sektörünü güçlendirmek isteyen Japonya'nın özellikle 1960'lardan itibaren Sektör'e çok cömert davranarak teşvik ettiği ve emekleme döneminde yıkıcı rekabetten koruduğu bilinmektedir.

Ministry of International Trade and Industry (adından anlaşıldığı gibi bir hükümet bakanlığı) bu sektörün güçlenmesi için gereken idari yönlendirmede, çok başarılı bir orkestra şefi olarak, görev yapmıştır ve yapmaya devam etmektedir."

Görülüyor ki, Japonya gibi bir Süper Endüstri ülkesinde bile Anamal üreten sanayi kesimi, devletin koruyucu ve yönlendirici kanatlarının altına sığınmış bulunuyor.

Uzun lafın kısısı, elektromekanik alanlar da dahil anamal üretecek olan ulusal ve entegre bir sanayi kesiminin kurulması davası, bizim ülkemizde sahipsiz kalmıştır.

Mühendis odaları bu davaya sahip çıkabilir. Ve gerek bu gibi sempozyumlarla gerekse daha başka yollara başvurarak davayı Türk kamuoyuna mal edebilir. Bunu yapabildiği zaman Türk mühendislik topluluğu, hiç kuşkusuz çokbüyük ve tarihi bir görevi yerine getirmiş olacaktır.

TEMSAN GN. MD. VEKİLİ METİN ÖZGÜÇ'ÜN KONUŞMA METNİ

Sayın Başkan Kıymetli Misafirler:

Bana burada bu seçkin topluluğa hitabetme imkanı verildiği için bütün ilgililere teşekkür ederim.

Elektromekanik sanayi denince, Elektriğin üretilmesi, iletilmesi ve dağıtılmasıyla ilgili tüm teçhizat aklımıza gelmektedir.

Bunlardan belli başlı olanlar sırasıyla:

- Su, buhar ve gaz türbinleri
- Hidro ve turbo generatörleri
- Kesici, ayırıcı ve diğer salt cihazları ile
- Transformatörler

dir.

Bu teçhizatın ortak özelliği ise seri olarak üretilmemeleridir.

Su türbinlerinin karakteristiklerini doğa şanları, düşü, debi vb. tayin etmektedir.

Hidro generatörler de su türbinlerinin karakteristiklerine uygun olarak dizayn edilmek zorundadır.

Buhar ve Gaz türbinlerinin karakteristikleri yakıtın cins ve miktarına bağlı olarak güce göre tesbit edilmektedir.

Turbo generatörlerin özellikleri belirlenirken de birlikte çalışacakları Türbinlerin karakteristiklerinin ve frekansın dikkate alınması gerekmektedir.

Kesici, ayırıcı ve transformatörlerin karakteristikleri ise kullanılacakları şebekeye bağlıdır.

Bütün bu saydıklarımız bu sanayide mühendislik hizmetlerinin çok büyük boyutlara ulaştığını vurgulamaktadır.

Bir motor sanayiinde belli bir dizayna göre motor imal edilir. Buradaki mühendislik hizmeti, işin başında bir defa yapılmakta buna göre binlerce motor imal edilmektedir.

Halbuki türbin, generatör, salt cihazları ve transformatörler imal edilirken her bir imalat doğa, yakıt ve şebeke şartlarına göre yeniden dizayn edilmek zorundadır.

Bu yüzden bir santralin maliyetinin yaklaşık % 40'ını mühendislik hizmetleri oluşturmaktadır.

Burada yeri gelmişken biraz da TEMSAN'dan söz etmek istiyorum.

TEMSAN fiilen 1977 yılının Şubat ayında 100 milyon lira sermaye ile kurulmuştur. Başlangıçta toplam alanı 500 m² olan kiralık dairelerde işe başlayan TEMSAN'ın bugün Ankara ve Diyarbakır'da bulunan fabrikalarının toplam kapalı alanı 50.000 m² civarındadır. Sermayesi ise 14 milyar liraya yükselmiştir.

TEMSAN'ın 1987 yılı rayiçlerine göre mal varlığı 66 milyar lirayı bulmaktadır.

Diyarbakır fabrikamızda 50 MW güce kadar su türbinleri ve hidrogeneratörlerle cebri borular, kapaklar ve kelebek vanalar imal edilebilmektedir.

Ankara'daki fabrikamızda ise SIEMENS LİSANSI ile 36 kVa kadar az yağlı ve vakumlu kesiciler 170 kVa kadar her tip ayırıcılar, panolar ve salt hücreleri yapılabilmektedir. Kesici ve ayırıcılarımız Hdlanda'daki KEMA yüksek gerilim laboratuvarlarında test edilmiş olup sertifikaları mevcuttur.

Bugüne kadar 2x3 MWlık KEPEZ 2 ve 2x550 kWlık İVRİZ hidro elektrik santrallerinin tüm elektromekanik teçhizatının, anahtar teslimi esasına göre, TEMSAN tarafından proje ve imalatı yapılmış olup, 2 yılı aşkın bir süreden beri çalışmaktadır. 2x24 MWlık Manavgat santralına ait generatörler de TEMSAN tarafından imal edilmiş olup yaklaşık bir yıldır çalışmaktadır.

Diğer taraftan 2x2,5 MWlık HOŞAP santralının montajı bitirilmiş olup halen test çalışmaları yapılmaktadır.

3x5 MW gücündeki TERCAN santralına ait tüm proje ve imalat bitirilmiş olup santralin montajına başlanmıştır.

2x50 MWlık Kralkızı santrali ile 4x2,5 MWlık Koçköprü santralının ise imalatı halen devam etmektedir.

Ankara'daki fabrikamızda da bugüne kadar 1200 adet az yağlı kesici 300 adet 36 kVluk, 100 adet 170 kVluk ayırıcı 130 adet şehir panosu ve yukarıda sayılan tüm santrallerin kontrol ve kumanda panoları ile salt hücreleri imal edilmiştir.

Elektromekanik sanayiinde imalat, büyük bir zaman almakta ve bilgi birikimi uzun sürede meydana gelmektedir.

TEMSAN'ın 20 MW'a kadar su türbinleri için lisans aldığı NEYRİCİ firması 1854 yılında, Kralkızı HES türbinleri konusunda işbirliği yaptığı VOİTH firması 1863 yılında kurulmuştur.

Dünyada Elektromekanik sanayiinde üretim yapan belli başlı firmaların birçoğunun kuruluşu yüzyılı aşmış bulunmaktadır.

TEMSAN'ın Diyarbakır Su Türbinleri fabrikası 1982 yılında, Generatör fabrikası 1985 yılında faaliyete geçmiştir.

İlk olarak 1983 yılında 74 KW gücünde bir su türbini imal edilmiş ve aynı yıl İzmir Fuarında teşhir edilmiştir.

Bugün Diyarbakır Fabrikamızda 50 MW gücündeki Kralkızı HES'a ait Türbin ve Generatörler imal edilmektedir.

Bu arada çeşitli santrallara ait 1000 mm'den 1800 mm'ye kadar değişik çaplardaki kelebek vanalar ile İvriz ve Koçköprü santrallerinin 550 ve 2500 KW gücündeki su türbinlerinin tasarımları TEMSAN Mühendisleri tarafından yapılmıştır.

Diğer taraftan TEMSAN tarafından anahtar teslimi esasına göre kurulan tüm santrallerin Pano ve Hücre projeleri ile kontrol ve kumanda projeleri de TEMSAN Mühendislerince yapılmıştır.

TEMSAN'ın Elektromekanik sanayiinin tüm sorunlarına çözüm getirdiğini iddia etmiyorum, ancak bu konuda belli bir bilgi birikimi sağlanmıştır.

Kralkızı santralını teknik işbirliği içerisinde yaptığımız ELİN ve VOİTH firmaları da son yapılan toplantılarda TEMSAN'ın imalat tecrübesini yeterli bulmuşlar, hatta bazı türbin ve generatör parçalarının imalat yöntemini TEMSAN'a bırakmışlardır.

Bütün bu gelişmeler TEMSAN'ın Elektromekanik Sanayii konusunda belli bir düzeye ulaştığını göstermektedir.

Ancak TEMSAN'ın yaşayabilmesi ve bilgi birikimini devam ettirebilmesi için yeterli iş sağlanarak devlet tarafından desteklenmesi gerekmektedir. Bu tip sanayiler diğer ülkelerde de, 100 yılı aşkın mazileri olmasına rağmen, devlet tarafından desteklenmekte, uzun vadeli ve düşük faizli krediler sağlanarak yabancı ülkelerde iş almaları temin edilmektedir.

Sözlerimi bitirirken beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür eder saygılarımı sunarım.